antares

BİLİM-KURGU

ANTARES 9 Edebiyat ve Kültür Dergisi MART 1977
Sahibi ve Yazı İşleri Sorumlusu : Sezar Erkin ERGİN
İsteme ve yazışma adresi : P.K. 56, Bakanlıklar, ANKARA
Sayısı 3,50.—TL. Üç sayılık abone 10,— TL.
Posta Çekleri Hesap No : 10078115.

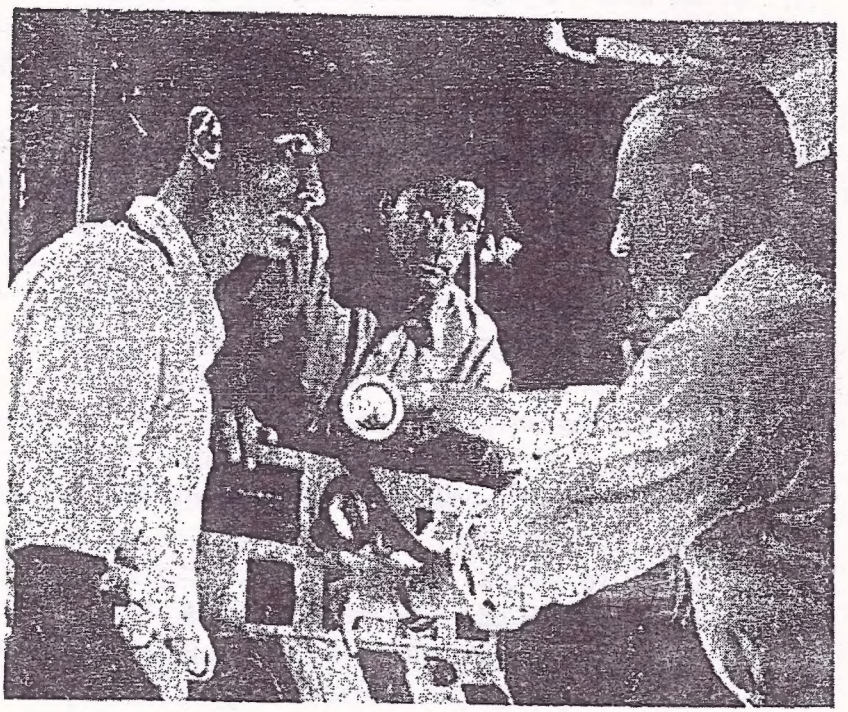

KUMSALDA

BİLİM, KURGU VE BİLİM - KURGU

Sezar Erkin ERGİN

Bilim deyince hepimiz, bilimle doğrudan doğruya ilişkimiz olmasa bile, ne demek istendiğini az çok anlarız. Çünkü çağdaş yaşamımızda bilim, doğumdan ölüme kadar bizi etkileyen en önemli öğe, her tür sorularımızı en iyi yanıtlayan, ya da yanıtlamaya çalışan bir uğraş alanıdır. Evrenin, evrendeki olguların ve olayların bir bölümünü ele alıp birtakım yöntem ve deney yolları kullanarak ve gerçeğe, gerçekliğe dayanarak yasalara ulaşmaya çalışan ve bir takım yasalara, birtakım bilgilere ulaşan bilgi yolu, diye tanımlıyor bilimi Ali Püsküllüoğlu Öz Türkçe Sözlüğünde.

Aynı sözlükte bir felsefe terimi olan kurgu için, eylem alanına geçmeyip salt bilmek ve açıklamak ereği güden düşünü, deniyor. Orhan Duru ise hayal, yani «kurgu»nun İngilizcede «speculation», «imagination» gibi terimlere karşılık kullanıldığını belgelerle açıklayıp, bu yoldan «science - fiction»'ın Türkçe karşılığı «bilim - kurgu»'ya varıyor.

Bakıyoruz bir sözcük gerçeğe, gerçekliğe dayanıyor, diğeri ise düşgücünden, imgelemden, yani nesnenin zihindeki biçimlerini oluşturan yetiden kaynaklanıyor. Hani bir çelişme var gibi geliyor insana. Öyle ya, düşü ve gerçeği bir araya getirmek, ateşle suyu bir araya getirmeye benziyor. Ya ateş sönecek, ya da su buhar olup uçacak diye bekliyoruz. Oysa bilim - kurgu'da bunların ikisi de olmuyor, yani biz ne gerçekleri reddediyoruz ne de düşlemekten cayıyoruz. Peki ne oluyor? Olan şu: düşlüyoruz, bir şeyi, bir olayı düşlüyoruz ama o şeyin, olayın nedenini, niçinini açıklayarak ve bu açıklamayı olabildiğince bilimsel verilere, mantığa dayandırarak.

Bilgi, düşgücü ve mantık, bilim - kurgu bunlarsız olamıyor, peki ama bu üçü yeterli mi? Eğer bu soruya evet yanıtını verebilseydik, bilim - kurguya bir bilim dalı gözü ile bakmamız ve adını da, bazılarının yaptığı gibi sözüm ona bilimselleştirip kurgu - bilim diye değiştirmemiz söz konusu olabilirdi. Neyin eksik olduğunu, gelin, gelecek sayıda hep birlikte görelim.

Zaman Devriyesi

Sezar Erkin ERGİN

– Bay Ereten ?

İdris başını çevirip baktı. Az ötede evin genç kızı Mary Miller durmaktaydı. Şapkasını eline alıp ağacın dibinden doğruldu. Şaşkınlığını gizleyen bir gülümsemeyle genç kıza yaklaştı.

- Bağışlayın! Gelişinizi farketmedim. Burada oturmuş düşünüyordum. Siz de oturmaz mıydınız?

– Sizinle oturmaya değil, sadece öğle yemeğinin hazır olduğunu bi'dirmeye geldim, Bay Ereten.

Kız bu sözleri yine soğuk bir tavırla, İdris'i terslercesine söylemişti. Onun arkasını dönüp eve doğru yürüdüğünü gören ve duruma bir anlam veremeyen İdris koşup kıza yetişti.

– Bayan Miller, izin verirseniz size bir şey sormak istiyorum!

Genç kız dönüp İdris Ereten'e baktı. Aynı ilgisiz tavırla,

– Sorun öyleyse, dedi.

İdris gözlerini hâlâ elinde tuttuğu şapkasına dikerek,

– Varlığımın sizi rahatsız ettiğinin farkındayım, dedi. Belki burada yabancılardan hoşlanmıyorsunuzdur. Haklı da olabilirsiniz. Ancak davranışınızı sadece bu nedene bağlamak doğru mu, bilmiyorum. Eğer bilmeden size karşı bir saygısızlık ettimse bağışlamanızı rica ederim.

Mary Miller kısa bir susuştan sonra İdris'e döndü ve,

– Yanılıyorsunuz, dedi. Biz burada yabancılardan değil, yalancılardan hoşlanmayız.

– Yani, bir yalancı olduğumu mu söyleyeceksiniz?

Genç kız, İdris'in yüzüne dik dik baktı.

– Adınızın İdris Ereten olduğunu ve Cactus Town'a bundan önce hiç gitmediğinizi söylemiştiniz, değil mi?

– Evet, ama...

– Gregson adını da hiç duymadınız sanırım!

– Hayır. Kimmiş bu?

Genç kız acı acı gülümseyip İdris'e baktı.

Bu sayıdaki yazı ve resimlerin yayın hakkı Antares dergisine aittir.

-- Birkaç gün önce kasabaya tek başıma indiğim bir sırada bana sarkıntılık etmeye yeltenen bir serseri, bir yabancı. Bir yalancı ve düzenbaz olduğunu ise yeni öğreniyorum.

Mary Miller bu sözleri söyler söylemez hızla İdris'in yanından ayrılıp eve doğru koşmaya başladı. Onun eteklerini tutarak gidişini izleyen İdris, yavaşça başını sallayıp mırıldandı.

-- Bir şey anladımsa kadın olayım...

İdris eve girdiğinde sofrayı hazır bekler buldu. Hemen arkasından içeri giren Frank ile birlikte masaya oturdular ve yemek başladı. Yemek süresince evvelki akşam gibi yine havadan sudan konuşuldu. Bu arada Mary Miller'in konuşmaya fazla katılmadığı İdris'in gözünden kaçmadı. Kafasını kurcalayan bir şeyi sofradakilerden gizlemek ister gibi bir görünüşü vardı, kızın. İdris ise sırası geldikçe kendisini ilgilendiren konular üzerinde sorular soruyordu. Yörenin kendisi ve üzerinde yaşayanlar hakkında gösterdiği ilgi bir ara ev sahiplerini bile şaşırttı.

Yemek bittiğinde Frank ile ikisi hazırlıklarını tamamlamak üzere işe koyuldular. Atlar sundurmanın altından çıkarılan bir arabaya koşuldu. İdris Ereten uzaktan koşumları takan Frank'ı izlerken, bir ara Mary Miller'in yanına sokulduğunu farketti. Dönüp kıza baktı; sonra Frank'a yardım etmek üzere yürümeye başlamıştı ki, arkasından kızın anca duyulabilir bir sesle kendisini çağırdığını işitti. Durup genç kızın konuşmasını bekledi.

— Bakın bayım, amacınızın ne olduğunu bilmiyorum. Ama babam düşünemeyeceğiniz kadar iyi ve dürüst bir insandır. Sizin yüzünüzden başı derde girsin istemiyorum. Ondan uzak durmalısınız!

İdris hafifçe başını salladı.

— Kuşkunuz olmasın. Benim de istediğim bu zaten.

Kızın annesi de o sırada evden çıkmış yanlarına geliyordu. Ereten her ikisine de veda ederek arabaya doğru ilerledi. Frank arabayı hazırlamış, onu bekliyordu. İdris onun yanına tırmanıp oturdu. Az sonra araba hareket etti ve yola koyuldular. Kasabaya giden toprak yol üzerinde sarsıla sarsıla ilerlerken İdris dönüp son bir kez arkasına baktı. Uzakta anne kız hâlâ birlikte onları izlemekteydi. Bir an için İdris kızın kaygılı bakışlarını

yeniden yakından görür gibi oldu. Kızın bu kaygısı nereden geliyordu acaba? O sırada gözü arabanın gerisine yüklenmiş çuvallara ilişti.

— Kasabaya boş gitmiyoruz anlaşılan.

Frank başını çevirip baktı.

— Ha, onlar mı ? Çiftlikte yetiştirdiğimiz patatesler ; karşılığında tuz, gazyağı gibi şeyler alıyoruz kasabadan. Çok değil, ama yetiyor.

İdris kafasını sallayıp bakışlarını gözalabildiğine uzanan yola dikti.

- Kasabaya varmamız ne kadar sürer?

- Dört, bilemedin üç saat. Patates çuvallarının yanına geç istersen, yatıp dinlenebilirsin bu arada.

İdris Frank'ın dediği gibi yapıp arabanın arkasına geçti. Dinlenmek olmasa bile rahatlıkla düşünebilirdi böylece. Öte yandan düşünmesi gereken şeyler azalacağına gitgide çoğalıyordu. Mary Miller'in sözlerinden sonra içine bir kurt düşmüştü sanki.

Kasabaya varışları üç buçuk saat sürdü. Uzaktan bakıldığında yabancılara fazla bir şey vadetmeyen ufak bir yerleşim merkeziydi burası. Tek katlı beyaz evleri ve oturanların çoğunluğunu oluşturan sıcak kanlı melezleri ile Cactus Town'ın tipik bir güney kasabası olduğunu söylemişti daha önce Frank. Kasabaya girerlerken Ereten'in dikkatini çeken bir başka şey de, çevrede hemen hemen hiç kimsenin görünmeyişi oldu. Yine Frank'ten öğrendiğine göre bunun nedeni, kasaba halkının «siesta» denilen gündüz uykusuna olan tutkusuydu. Şu anda kasabanın büyük bir bölümü uykuda olmalıydı. Haliyle bu sırada tüm işler duruyor, kasaba da bir ölü kent görünümü alıyordu.

Altlarındaki araba gerisinde kalın bir toz bulutu bırakarak kasabanın anacaddesinde ilerledi. Frank tabelasından bakkaliye dükkânı olduğu anlaşılan bir yapı önünde arabayı durdurdu. Sonra İdris'e döndü.

— Bu saatlerde açık olan tek dükkân budur. İlerde, yolun sağında gördüğün iki katlı yapı ise kasabanın otelidir. Sahibi alt katı meyhane olarak işletir. Senin yerinde olsam bu kasabada uzun süre kalmazdım, İdris. Buralılar yabancılardan, öncelikle

kuzeylilerden pek hoşlanmazlar; bu açık teninle aralarına karışman çok zor olur. Hele silâhsız olduğunu anladıkları an, sana daha kötü davranacaklarından kuşkun olmasın. Eğer beni dinlersen, sen yine...

İdris'in Frank'ı dinlediği yoktu. Yavaşça arabadan aşağı atladı ve şöyle bir çevresine bakındı. Sonra kendisi gibi arabadan inip atları bağlayan Frank'a dönerek elini uzattı. Frank önce İdris'e sonra da uzattığı eline baktı ve daha fazla duraksamadan o da elini uzattı. El sıkıştılar.

— Yaptıkların için nasıl teşekkür edeceğimi bilemiyorum, Frank, Sana olan borcumu korkarım hiç bir zaman ödeyemeyeceğim.

Frank alınmış gibilerden suratını astı.

— Yoo, dostum. Böyle sözlere hiç gerek yok. Benim yerimde kim olsa aynını yapardı.

Sonra aklına bir şey gelmiş gibi duraladı.

— Borç dedin de şimdi aklıma geldi. Yanında para olup olmadığını bile sormadım ben senin.

İdris başını salladı.

— Hayır, ama...

Frank hemen bir eliyle onun sözünü kesip, yavaşça kolundan tuttu ve arabadaki çuvalları gösterdi.

— Eğer gerçekten benim için bir şeyler yapmak istiyorsan, boşaltma ve yüklemede bana yardım edersin. Şimdi yapış şu çuvallara bakalım!

Çeyrek saat sonra İdris Ereten yüzünde hafif bir gülümseme ve cebinde iki dolarla otele doğru yürüyordu. Otelin iki yana açılır kapanır kapısı önüne geldiğinde durdu, kapının üzerinden içeri baktı. İçerde masalara dayanmış boş iskemleler, beri yanda bir baştan öbür başa uzanan bir bar, daha ilerde salonun sonunda ise yukarı kata çıkan bir merdiven göze çarpıyordu. Ortalıkta kimsecikler yoktu. İdris kapının iki kanadını birden itti. Gıcırtıyla açılan kanatların arasından içeri girdi. Aynı anda gürültüyü duyan bir baş, tezgâhın ardından yukarı uzandı. Başın sahibi esmer tenli bir adam uykulu gözlerle kendisine doğru ilerleyen İdris Ereten'i süzdü. İdris, iyice yaklaşınca birden adamın yüzü değişti. Biraz önce uykulu uykulu bakan gözlerde şimdi kor-

ku ve nefret okunuyordu.

– Yukardaki oda...

İdris sözünü daha bitirmeden, adam tezgâhın altından bir açkı çıkarıp uzattı. İdris şaşkınlıkla adama baktı; kuzeylilerden bu kadar çekinileceğini düşünmemişti, doğrusu. Elini cebine atıp Frank'ın vermiş olduğu iki doları çıkarttı.

– Borcum ne kadar?

Tezgâhın ardındaki adam korku dolu gözlerle uzatılan paraya baktı, sonra başını sallayarak,

– Hayır senyor, dedi. Bize borcunuz yok, senyor.

İdris duruma bir anlam veremeyerek,

– Borcum yok, ne demek, diye sordu. Burada herkesi parasız mı ağırlıyorsunuz?

– Evet senyor... hayır senyor! Siz nasıl isterseniz, senyor!

Adam uzatılan parayı titreyen elleriyle aldı ve teşekkür etti.

İdris onun tezgâhın üzerine bıraktığı açkıyı alarak,

– Hangi oda, diye sordu.

– Her zamanki odanız senyor, yani üç numara.

İdris başını sallayıp merdivenlere doğru yürüdü. Merdivenleri çıkıp üst kata ulaştığında adamın son sözlerini ansıdı birden ; «Her zamanki odanız». Bu da ne demek oluyordu, şimdi. Sonra ceketinin kolunu silkerek üç numaralı odanın kapısına açkıyı soktu. Kolay ve sessizce açılan kapıdan içeri girdi. İçerde sadece bir yatak ve bir de iskemle vardı. Ereten arkasından kapıyı kapadı ve yatağa doğru yürüdü. Yatakta kısa zaman öncesine kadar birisinin yatmış olduğu belliydi. İdris yerdeki sönmüş sigara izmaritlerini ayağı ile iteleyerek tortop olmuş battaniyeyi ve çarşafı düzeltti. Sonra,

– Buna da şükür, diyerek yatağa uzandı.

Uyandığında ortalık iyice kararmıştı. Aşağıdan gelen sesler, salonun kalabalıklaşmış olduğunu gösteriyordu. Siesta sırasında ortalıkta görünmeyen kasaba halkı, sanki yerden bitercesine şimdi meyhaneye doluşmuş olmalıydı. Ereten yataktan kalktığında eski zindeliğine kavuşmuş gibiydi. Alaca karanlıkta gözüne iki tane mum ilişti. Önce mumları yakmayı düşündüyse de

sonra caydı; en iyisi aşağı, salona inmekti.
Merdiven başına geldiğinde durup aşağıdan yükselen seslere kulak kabarttı. Kulağına gelen konuşmalar, çirkin kahkahalar ve arada sırada buna eşlik eden şişe bardak sesleri ile yüzüne çarpan sıcak ve dumanlı hava, aşağıdaki durum hakkında kendisine az çok bir şeyler anlatmaya yetmişti. Bu keşmekeş içinde bir yabancının fazla dikkati çekmeyeceğini düşünerek kendinden emin adımlarla basamakları inmeğe başladı. Geldiğinde içinde in cin top oynayan salon, şimdi insanla kaynıyordu. İçerdekilerin çoğunu geniş kenarlı şapkaları «sombrero»ları ve sakallı suratları ile Meksikalılar oluşturmaktaydı. Yanda bir grup kumar masası başında çekişirken, bir başka grup ta tezgâhın önünde «tekila»larını yudumluyordu. Masa ve iskemlelerin tümü doluydu. Ereten tütün dumanları arasından tezgâha doğru ilerlemeye çalıştı. Bu arada kendisini görenlerin kısa bir süre için konuşmalarına ara verdikleri ve kendisine düşmanca bakışlar fırlattıkları gözünden kaçmıyordu. Tezgâha vardığında, kendisine en yakın iki adam suratına baka baka sessizce uzaklaşıp tezgâhın öbür ucuna seğirttiler. İdris tüm bu olanlara aldırış etmemek kararındaydı. Birkaç saat önce kendisine oda kiralamış olan adam, tezgâhın arkasında bu kez barmenlik yapıyordu. İdris'i görünce o da diğerleri gibi bir an irkildi. Sonra hiç bir şey olmamış gibi rafların birinden bir şişe cin ve bir şişe de vermut aldı, bu ikisini büyükçe bir bardağa boşaltıp karıştırdı, İdris'in önüne sürdü. Ereten bu hiç alışık olmadığı içkiyi önce bir kokladı, sonra yavaşça bir yudum aldı. Tadının kokusundan da beter olduğunu görünce kendisini tutamadı bu kez :
— Bunu beğenmedim, bana başka bir içki ver!
Bu sözleri duyan barmen çok şaşırmış göründü.
— Nasıl olur, senyor Gregson. Daha ilk gelişinizde bundan başka içkiye ağız sürmem diyen sizdiniz, unuttunuz mu?
Bu kez şaşırma sırası İdris Ereten'deydi. Barmene baktı, karşısındaki adamın alay eder, ya da yalan söyler gibi bir durumu yoktu. Sonra Gregson adı takıldı kafasına. Barmen onu bu adla çağırmıştı, belli ki İdris'i bir başka müşterisiyle karıştırıyordu.
— Benim adım Gregson değil; İdris Ereten. Sen Gregson'a boş-

ver de, şurdan bir şişe doğru dürüst içki uzat!

-- Peki, senyor Gregson. Şey... bağışlayın. Adınızı değiştirdiğinizi bilmiyordum, özür dilerim.

İdris derin bir soluk alıp gözlerini tavana çevirdi. Bu barmen budalasına söz anlatmak kolay olmayacaktı anlaşılan. Çevresindeki meraklı bakışlara aldırmadan önüne konan viski şişesini alıp bir bardağa boşalttı. İçkisini yudumlarken düşünüyordu. Barmenin ve salondakilerin kendisine karşı neden böyle davrandıklarını şimdi anlar gibiydi. Onu başka biri sanıyorlardı. Bu başka birini de sevmedikleri, hatta ondan korkup nefret ettikleri davranışlarından okunuyordu. İdris bayağı meraklanmıştı. Gregson dedikleri adam, kimdi acaba? Birbirlerine çok benziyor olmalıydılar. Aynı anda Mary Miller'in de bu adamdan söz etmiş olduğunu anımsadı. Eğer düşündüğü doğruysa, o da aynı yanılgıya düşmüş, kendisini Gregson sanmıştı. Durum şimdi biraz aydınlanıyordu. İdris içkisini tazeleyip, düşüncelerini bıraktığı yerden toparlamaya çalıştı. Bu yanılgıya bir tek Frank düşmemişti, kendisi kasabanın dışında oturduğu için Gregson'u henüz tanımamış olacaktı. Şu Gregson hakkında bir şeyler öğrenmesi yararlı olabilirdi. Ama kimden öğrenecekti bunu? Barmenden onun cin ve vermut karışımı bir içki içtiğini öğrenmişti, belki kendisine başka şeyler de anlatabilirdi. Gözleri barmeni aradı ; barmen tezgâhın öbür ucunda bir grup Meksikalı ile şakalaşıyordu. Önce barmeni çağırmak istedi, sonra caydı. Çevrenin ilgisini yeteri kadar üstüne çekmişti, bundan sonra daha dikkatli davranması gerekiyordu. Önündeki bardağı üçüncü kez doldururken, bir düşünce doğdu kafasında. Eğer barmene sarhoş numarası yaparak Gregson hakkında soru sorarsa, adam fazla yadırgamadan kendisiyle eğleniliyor sanıp bazı şeyler anlatabilirdi. Tasarısını uygulamak için biraz daha beklemeye karar verdi. Şişedeki viski de yarılanmak üzereydi zaten.

Aradan ne kadar zaman geçtiğini kendisi de bilmiyordu. Bildiği kadarı, şişedeki viskinin büyük bir bölümünün yer değiştirdiği ve havadaki dumanın beynine de işlemiş olduğu idi. Kendi kendine,

— Böyle giderse barmene numara yapmama gerek kalmayacak

galiba, diye söylendi.

Önündeki hemen hemen boşalmış şişeyi bir yana itip barmeni çağırmaya hazırlandığı sırada, salonda alışılmadık bir sessizliğin varlığını farketti birden. Başını kaldırıp çevresine bakındı. Salondaki tüm gözler kapıya çevrilmişti. Ereten'in bulunduğu yerden kapı ağzı gözükmüyordu. Kapıya doğru yürümek istedi. Ama daha önündeki kalabalığı yaramamıştı ki, bu kez bakışların kendi üzerine çevrildiğini gördü. Şimdi salondaki herkes bir kendisine, bir kapıya bakıyordu. Bu arada bazı müşteriler oturdukları yerden kalkmaya başlamışlardı. Biraz önce içtiği içkinin etkisinden kendini kurtarmaya çalışan İdris, hâlâ olanlara bir anlam verememişti. Yavaş yavaş önündeki kalabalık, salonun yanlarına doğru dağılmaya, daha doğrusu gerilemeye başladı. Ereten'in önünde şimdi hiç kimse kalmamıştı. İdris yavaşça başını çevirip kapı yönüne baktı ve... Ve o anda donup kaldı. Biraz önce herkesin meraklı bakışları arasında salona giren adam, önündeydi şimdi. İşin inanılmayacak yönü, karşısında utanmaz bir tavırla sırıtan bu adamın kendisine tıpatıp benzemesiydi. İdris'in dudaklarından belli belirsiz bir «Gregson!» adı döküldü.

Karşısındaki adamın sırıtışı daha bir iğrençleşti.

— Selâm, İdris! Demek sen de beni unutmadın. Sanırım beni burada bulmak seni biraz şaşırttı. Beni son gördüğün anı anımsıyor musun? Hani ben silâhsız olarak karşında dururken, bir bana bir de nişanlıma bakmış, sonra elindeki tabancayı bana çevirerek tetiğe basmıştın. Ne yazık ki İdris, ben ölmedim. Bir ay sonra, zorla kaçırdığın nişanlımın ölüsünü bana getirdiklerinde, seni bulacağıma andiçmiştim. Kısmet bu güneymiş. Son duanı yap, sevgili kardeşim!

İdris Ereten'in son işittiği sözler bunlar oldu. Kardeşi olduğunu söyleyen adam elini silâhına götürürken, içki bardağı parmakları arasından kayıp gürültüyle yere düştü. İdris neden sonra yanında en ufak bir savunma silâhı olmadığını farkettiğinde, karşısındaki tetiği çekmek üzereydi. Çekti de... İdris'in protesto sözlerini patlayan silâhın gürültüsü bastırmıştı son anda.

(Devam edecek)

Sonsuza Koşuş

II. Edip AKSOY

Yaşamak...

Ölesiye bir tutkuyu taşımak hep. Ve bir gün kapıların tüm tutkularınıza açılması. Sonsuzca uzakta, en sevdiğinizi, yanınızdaymışça görmek, konuşmak.

Yarı uykuda, çok boyutlu satranç oynamak. kendi kendinize. İleriyi, hep ileriyi düşlemek. Özgür olmak alabildiğince...

Dilediğiniz şarkıyı haykırmak, dilediğiniz yerde. Taklalar atmak. — başarabilirseniz — Küfretmek, ağlamak, gülmek.

Yarı uykuda, çok boyutlu satranç oynamak, kendi kendinize. leri okumak. Yıldızları gözlemlemek, dilediğinizce.

Ve en olmayacak anda en uygunsuz şeyleri düşlemek, haykırmak... Çekinmeyin, Keops'un labirentlerine girmekten. Dilediğinizce dolaşabilir, dilediğinizce bakabilirsiniz. Geçmişin...

— neyse —. Evet... Geçmişin derinliklerinden gelip, mutluluğunuzu engellemeyecektir hiç kimse...

Sfenks'le şakalaşmaya ne dersiniz?

Niye? Şaşılacak bir şey mi önerdim? Niye açıldı gözleriniz, iri iri ! Ben de biliyorum, başlangıcı bilinmeyen suskunluğunu bozmayacağını. Şakayı siz yapacaksınız. Siz güleceksiniz yine. Korkmayın. Bir kedi - otomat'tan, çok daha zararsızdır. Bakmayın öylesine iri oluşuna. Elinizi yüzünüzü tırmalamaz.

Yepyeni bir önerim var size bu kez. Gelin. Atlar sizi bekliyor Çin seddinde. Bir baştan bir başa, duvarları aşın ve bir geçmişi yaşayın dilediğinizce.

Bakın, Marko Polo değil mi şu atlı. Ne mutlu size, tam gününde geldiniz. Kubilay Han'dan yeni bir görev almışa benzer. Nereye gidiyor dersiniz ? Görüyorum ki, bu da sarmadı sizi. Okumaya ne dersiniz ? Yaratılış mı, Tufan mı, Musa mı olsun ? Zeus'un gürleyişini duymaksa amacınız, Eski Yunan'ı karıştırın. Prometeus da oralardadır. Ya çaldı ya çalacak ateşi.

Ankara'da iki kişilik bilim - kurgu - sever aile kiralık daire arıyor. Tel : 27 24 56

Atlas'la dertleşebilme olanağınız da var. Daha bir mutlu olabilirsiniz, O'nun yükünü görünce.
Yerküreyi omuzlarınıza yüklemez, korkmayın.
Ohhco... Bakıyorum, çarpım tablosuna dalmışsınız.
Pekiyi öyleyse, Binin yarısının dört yüzyirmibeş ettiğini biliyor muydunuz?
Şaka canım. Kırılmayın hemen. Daha ilk gündesiniz. Benimse yüz yirmi sekizinci günüm geçti, yüz yirmi dokuzuncuyu yaşıyorum.
Ne oldu ya tutkunuza!.. Hani siz!..
Anlaşıldı... Söyleseniz ya acıktığınızı. Dokunuverin şu düğmeye. Dilediğiniz besini alabilirsiniz. Örneğin, şu vitamin hapı ve şu tüp. Nasıl? Oh... ya.
Olmadı işte. Düşlerinizin o noktasında durmanızı dilerim. Göreviniz varmak. Araştırmak ve dönüşünüzde muştulamak.
Yerküredeki büyük çoğunluğun aç olduğu gerçeğini unutacak ve umutla beklendiğinizi düşüneceksiniz yüz elli gün.
«Ardında bıraktıklarını unutacaksın. Dönüşte neler bulup bulamayacağını... düşlemeyi unutacaksın!»
«Biliyordun sonsuza açıldığını.»
Özür dilerim. Bir an için unutuverdim sizi. Kuruntuya saplanır oldum. Bağışlayın.
Olmuyor. Başaramıyorsunuz.
Gelin öyleyse. Şuracıkta yakın geçmişiniz, öz geçmişiniz. Tümünden kolay nasılsa böylesi uğraş..
Şu görüntüye ne dersiniz? Ana - babanızın bakışlarında ışıldayan mutluluğu görüyor musunuz?
Düşünün bakalım. Gün gelip böylesi bir küpe, kavanoza ikinci kez (nicelik ve niteliğini düşünmeksizin) kapanacağınızı bilseler ne yaparlardı?..
Gerçi ilkinde, gelişimini tüm hızıyla sürdüren bir embriyondunuz. Bugünse, bir ergin. Yine de pek ayrıcalığınız yok ya...
Besinleriniz, bilgisayarlarca dengelenip veriliyor yine. Umulmadık engeller dışında, yine bilgisayarlar düzenliyor, ne olacağını bilemediğiniz yarınınızı.
Şu belgeyi görüyor musunuz ? Evet. Tüp - doğumunuzda, denetim

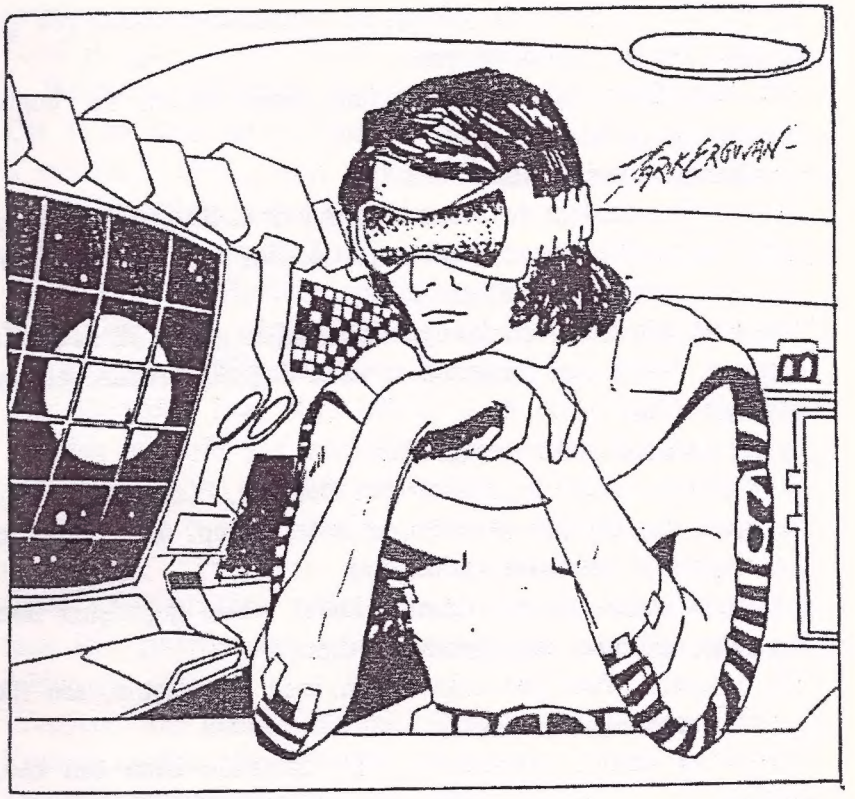

kurulunca verilen 'YAŞAYABİLİR' belgeniz.

Hiç te afacan bir çocukluğunuz olmadığı anlaşılıveriyor. Ne de olsa ana-baba denetimi gördünüz. Yirmi günde bir görmeye gelirlerdi sizi.

Bakın, şu ilk başarı belgeniz, Üçüncü yaşgününüzde verilmiş.

=KONUŞMA DÜZGÜN. ALGILAMA İYİ. =

Öğrenim döneminiz tüm başarılarla süslü.

Abartıyor falan değilim gördüğünüz gibi. On yaşında Gök-Bilim Okulu'na alınanlar parmakla sayılabilecek kadardır ancak.

Başarılı bir öğrenim sonunda böylesi bir göreve atanabilmeniz de bunun kanıtı değil mi ?

..... Yoruldum...

Bi'miycrum ya, bir görüntü-bant'ta izlemiştim. Eskilerde, kendi kendisiyle konuşanlara 'DELİ' diyorlarmış.

Resim : Tarık ERGUVAN

Gerçi şu an, böylesi bir yakıştırma yapabilecek kişiler yok çevremde. Bir tek kişi olsun yok.

Yüz otuz. Evet, Yüz otuzuncu güne girdim şu an. Ve bugünü saymazsam, daha yirmi gün.

Ne yaptım biliyor musunuz?

Önceki gün oturdum ve sonsuzluğa bakarak, ilk günden bu yana yaptıklarımı düşünmeye çabaladım. Gördüm ki düşünmekte yarar yok, ikinci bir 'ben' yarattım.

Yüz otuz gün önce, şu kutuya kapandığım günkü «ben»i aldım karşıma. Ve de ona, yarınlarını nasıl değerlendirebileceğini anlattım, bir bir.

Öylesine sıkıntılı anlar yaşadı ki...

Dilediğini yapmak ve düşünmekte özgürdü. Yalnızca... Evet, yalnızca yüz elli gün dolduğu an neler bulup, neler düşüneceğini düşlemeyi kesinlikle yasakladım.

Tutumum gereksizdi biliyorum. Fakat, yakın geçmişini ikinci kez yaşayacaksam, değiştirmemeliydim.

Yüz seksen... Tam yüz seksen gün önce yaşamıştım, son ilkel yakınlaşmamı.

Sarışın ve uzunca ..... bir zamandır bana ben kadar yakındı.

Elli günlük sıkı denetim başlamıştı ardından.

Cam - yüzeylerle görüşmüştük birkaç kez. Elli birinci gün ..... ver elini sonsuzluk...

Mutluydum ilk günler. Sonraları başarılı.

Dönüş yolundaysa; bir düşüştür başladı, başarı çizelgemde. Beynimde bir şey baskıya direnme, yok edip çıkma çabasındaydı. Şu ansa değerini yitirdi her şey. Kurulu bir otomattan ayrıcalığım yok gibi.

Geçmişim yok. Tümünü kayıtlarda okudum. Yaşam kapsamım, yüzelli gün. Aslında, on günlük inceleme döneminden önceki günlerin de değeri yok ya...

Seksen gün. Evet. Tüm yaşamım seksen gün olacak yerküreye ayak bastığımda.

Neler diyecekler acaba?

Gerçek şu ki, şu anki düşüncelerimi bilmeyecek ve söyleteme-

yecekler.
Belki ilk günü, belki hedefe varışımı, dönüş yolunu belki de...
— Bulutların ardındaki geçmişi sormamalarını dilerim. —
Çok yıllar önce aslına dönüştü çünkü. Ne sarı saçlar kaldı, ne o son ilkel yakınlaşmayı yaptığım dolgun, pembe dudaklar. Ne de son kez tuttuğum ince parmaklar.
Neler bulacağım acaba? Bilim hangi evresini yaşıyor? Üreme düzene girdi mi? Beslenme güçlüğü ne durumda?
Kıraç topraklar, gözalabildiğince kum yığınları, göğü tırmalayan kayalar... Belki de, ikinci bir küçük gezegenler kuşağı...
Yine gevşedim işte. Niye böylesi duygusallaşmam? İnsanoğlu varlığını tümüyle yok edebilecek girişimlerde bulunur mu hiç! Görüyorsunuz ya, kurguda ne denli başarılıyım. En kötü varsayımları bir çırpıda sıralayıverdim. Ve de avuttum sonunda yine kendimi.
Oysa, sistemimizde yaşayanlara, mutlu yarınlar muştulamak için çıkarılmıştım yola. Şimdiyse en karamsar düşünceler dolduruyor kafamı.
«Yepyeni bir güneş sistemi, yepyeni gezegenler! Açlık yok. Koşunuz...» diyeceğim! Benden beklenen bu.
Saniyede ikiyüzyetmişbinlik bir koşu, yorulmasız. Daracık bir ortamda dilediğinizi (!) yapabilmek.
Ne denli mutlanacaklar bilemiyorum. Aslında, bence değeri yok hiç bir şeyin ya.
Yerküre dediğimiz ana gezegeni, dahası, güneş sistemini yerinde bulamasam ne çıkar!
Yüz otuzuncu gün de tükeniyor yavaş yavaş. Sonsuzluk kaplıyor her yanı. Üşüyor muyum ne!
Yanıldınız işte. Tüm direncimi yitirdiğim kanısına vardınız.
Bir «Kristof Kolomb» kadar da olamayacağımı mı düşündünüz! Şaşarım size...
Sevgili yerküre... Yirmi birinci gün sendeyim. Yirmi birinci günden belki bir salise önce görecek, yirmi birinci gün kucaklayacaksın beni.
Sevgili yerküre...

□

KUMSALDA (On the Beach)

Yapım ve Yönetim : Stanley Kramer/Oyuncular : Gregory Peck Ava Gardner/Senaryo : John Paxton/Görüntü : Giuseppe Rotunno/Müzik : Ernest Gold/Amerikan United Artists yapımı/1959

22 Ocak günü TV'de izlediğimiz «Kumsalda» filmi için, ürpertici, sarsıcı, apaçık bir kehanet sözlerini kullanmak yerinde olur. Yazar Nevil Shute'ün aynı adlı romanından sinemaya aktarılma bu baş yapıt, savaş aleyhtarı bir bilim-kurgu filmi. İlk gösterisi, aynı anda dünya üzerinde 18 ayrı kentte yapılmış, The Times gazetesinde tam sayfa duyurusu yayınlanmış bir filim. Gregory Peck, Ava Gardner, Fred Astaire, Anthony Perkins gibi devrin ünlü oyuncularını biraraya getiren Hollywood yapımı. Filimde, 1964 yılında çıkacağı varsayılan bir atom savaşı sonucu dünyanın batışı göz önüne seriliyor. Bombalardan kurtulan tek ülke Avustralya'da yaşayanlar, radyasyon bulutlarının getirdiği mutlak bir ölüme hazırlanmaktadırlar. İntihar hapları bile dağıtılmışken, gizemli bir radyo sinyali Amerika'da hayatta kalanlar olduğu kanısını uyandırır. Bir denizaltı ile sinyalin geldiği San Francisco limanına gidilir, ama umutlar boşunadır. Ölü bir kent karşılar onları.

Kramer'in elinden üç saate yakın bir uzunlukta çıkan filim, parayı sağlayan ortaklığın işe karışması sonucu 135-dakika sürecek biçimde kısaltılmış. Örneğin Swain'i canlandıran Avustralyalı oyuncu John Meillon'ın oyun gücü ve yeteneğini ancak San Francisco'da denizaltıyı terkettiği an farkedebiliyoruz. Oysa ölü kentteki tek başına dolaşması, Avustralya'da halkın ölüme hazırlanışı, boş cadde ve sokak görüntüleri filimden çıkarılan bölümler arasında. Bunların yerine, Peck ve Gardner'in birlikte göründüğü romantik bölümler, anlamsız ve belki de gereksiz bir diyalog kalmış geride.

Yine de «Kumsalda» filminin bilim-kurgu sineması açısından bir dönüm noktası olduğunu belirtmekte yarar var. Kramer bu filmi gerçekleştirerek, bilim-kurgunun gücünü eleştirmenlere ve Gregoretti, Godard, Petri, Kubrick, Resnais gibi diğer yönetmenlere kanıtlamamış olsaydı, bugün bizler hâlâ değersiz ve ticarisel sinema örnekleri ile uğraşıyor olacaktık belki de.